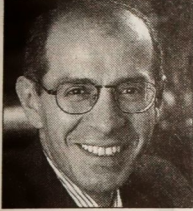


# Sezer'in ilk sezdirdikleri

## HASAN BÜLENT KAHRAMAN



**S**ezer'in seçilmesi ya da seçilmemesi değil, önemli olan aday 'gösterilişi'dir. Ve bu ilk kez olmuyor. Türkiye her sıkıştığında partilerüstü bir 'hukukçunun' etrafında toplanır. Mesela, 12 Mart döneminin Erim'le başlayan kabineleri

böyledir. Bu defa da öyle oldu. Bu, Sezer'in kişiliğinden bağımsız birçok şeyin göstergesi.

Her şeyden önce, parlamento kendi dışında bir isim etrafında toplanarak kendi kendini feshetmiştir. Bu, mevcut parlamenter ve siyasal sistemin ne kadar değişmeye muhtaç olduğunu gösteriyor. Siyasal ve siyaset, siyaset dışına teslim olmuştur. Bu bir zıtlık doğuracaktır. 550 kişilik parlamento kendi içinden bir insan üstünde oydaşma sağlayamıyorsa burada bir sorun vardır. Evet, Anayasa, parlamento dışındaki isimlere de 'doğal aday' olma olanağı tanımıştır. Fakat, mevcut Anayasa'nın bir tepki ve korku anayasası olduğunu hatırlamak gerekir. Her şey bu seçimin ne olursa olsun bitirilmesi esasına bağlandığı için Anayasa böyle bir

hükmü de içermektedir. Buna rağmen önemli olan uzlaşmanın parlamento üstünde olmasıydı.

İkincisi, 'tarafsızlık' sorunudur. Bir yandan başkanlık sistemi, vb. tartışılacak, öte yandan hâlâ bir cumhurbaşkanının herhangi bir partiden olmasına rıza gösterilmeyecek... Bu kabul edilebilir bir şey değildir. Çünkü siyasal olanın reddidir. Ayrıca mevcut uzlaşma da apolitiktir, çünkü demokratik tepkiyi ve muhalefeti içermemektedir. Herkesin onayladığı bir seçim demokratik olamaz. Bu durumda, henüz demokrasinin siyasal yanıyla özümsemişi iddia edilemez. Üstünde uzlaşılan, daha önce de değindiğim üzere, 'politika dışının politikası'dır ('politics of the apolitics'). Bu da 1980'den bugüne kadar gelen, mevcut Anayasa'yla güvence ve denetim altına alınan sistemdir. Asıl değişmesi gereken budur! Dahası da var.

Parlamento dışı bir aday, bir olanaktır; tamam! Fakat, o takdirde büsbütün 'sivil' bir isim etrafında oydaşma aranabilirdi. O yapılmıyor; yeniden devlet ve hukuk bürokrasisi seçkinlerine dönülüyor. Adı üstünde anlaşılacak kimliğin hukukçu olması bu gerçeği değiştirmez. Demokrasinin de, siyasetin de seçkinlerle ve hatta tehlikelerine karşın söyleyeyim, seçkinlikle bir

bağının, ilişkisinin olması gerekir. Fakat bunun mutlaka mülki seçkinlerle ilişkilendirilmesi yanlıştır. Kaldı ki, Türkiye'de hukuk sisteminin de, Anayasa Mahkemesi'nin de ana amacı devleti korumaktır. Üstelik, Sezer'in yaptığı konuşmalar dikkatle incelendiğinde, hukuka dönük bir anlayışın egemen olduğu görülüyor. Fakat, o anlayışın 'yönetmelik hukuk'la iç içe geçtiği de seziliyor. Bir de, Sezer'in yaptığı cumhurbaşkanlığı - devlet tanımı, mevcut devleti konsolide etmeyi öngören ve daha çok da 1961 Anayasası'nın getirdiği sınırlara çekmeyi isteyen bir tanımdır. Yoksa, mevcut politik sistemi radikal biçimde eleştirmiyor. Eğer parlamento dışında getirilen aday o yaklaşım içinde olsaydı ve Sezer'in adını öne çıkaran 'Avrupa Birliği' süreci o anlayışla bütünleşseydi sorun kalmayacak, kabul edilebilir nispeten doğru adım atılmış olacaktı. Oysa bu adım, hem parlamentonun kendi içinde yeni gerilimlere yol açabilecek, hem de tekrar edeyim, siyaset dışının egemenleşmesine katkıda bulunacaktır. Siyasalla siyaset dışının zıtlaşmasını doğuracaktır.

Ama, her zaman ne diyorum, sistem, kendi kendini korumak ve sürdürmek demektir ve dünyada tesadüf yoktur!